

Det er helt almindelige børn fra velfungerende, normale familier, der banker på døren hos højskoleforstander Anja Rykind-Eriksen, fordi de føler sig usikre, utilstrækkelige og bekymrede for fremtiden. I de 12 år, hun har været forstander på Rødding Højskole, er besøgene kun blevet flere, så forældregenerationen har tilsyneladende ikke rustet børnene til livet

Et nyt hold elever er lige begyndt på Rødding Højskole i Sønderjylland. Mange af dem er trukket udenfor i den skarpe februar sol, hvor de står foran hovedbygningen i små grupper og nyder de første fornemmelser af forår. Om lidt byder frokosten i spisesalen på salater og kylling, fællessang og en masse meddelelser om alle de aktiviteter, højskolelivet er fyldt med. Med invitationer til de nye om at gå med i oldtidsklubben, der læser antikkens værker i deres fritid, blive en del af yogaholdet eller deltage i aftenens åbne diskussion på juraholdet om skyld og straf.

Det er en uge siden, eleverne for første gang fik ansigter på de 90 andre unge, lærerstaben og det øvrige personale. Men allerede inden opholdet begyndte, har flere af dem været i kontakt med Anja Rykind-Eriksen, der sammen med sin mand, Mads, er forstander på højskolen. De ringer eller skriver for at høre, om der i madlavningen på højskolen kan tages særlige hensyn til deres fødevareallergier, om det er muligt at skifte værelse, hvis man nu ikke har det godt med den, man skal bo sammen med, eller hvordan det nu lige er med de der hjemrejseweekender. Alt sammen spørgsmål, der afslører en bagvedliggende bekymring over at skulle møde noget nyt. På egen hånd. Og tendensen har været stigende forud for hver holdstart i de seneste år.

Anja Rykind-Eriksen spotter dem allerede i mailkorrespondancen, og de bekymrede bliver der holdt ekstra øje med fra start, også til den vejledningssamtale, alle elever får i den første uge af deres ophold, og som fordeles mellem lærerne på højskolen. Men i de 12 år, hun nu har været forstander på Rødding Højskole, er der desværre flere og flere unge, der har det svært. Og et stigende antal, der også selv banker på døren ind til forstanderboligen for at høre, om hun "lige har to minutter", for der er noget, de gerne vil tale med hende om. Selvfølgelig siger hun ja, sætter sig i stuens ene lilla sofa og beder eleven sætte sig i den anden. De er efterhånden godt slidt, med skånestof på armlænene på den sofa, hvor eleven sidder, og bag gardinet står der altid en rulle toiletpapir, så tårerne kan tørres væk.

"Prøv at se på dem. Det er jo helt almindelige, sunde og raske børn fra velfungerende familier," siger Anja Rykind-Eriksen og kigger ud over langbordene i spisesalen, hvor forårsholdet nu har indtaget bænkerne.

"De er superdygtige, har siddet forrest i gymnasiet med spidsede blyanter, og mange af dem vil på universitetet bagefter. De er ønskebørn, planlagte og tilvalgte. Ikke omsorgssvigtede, men 'flødeskumbørn', som jeg kalder dem. De er søde og skønne, men flere og flere af dem er totalt usikre. Og en stor del af dem er forlæns bekymrede for, hvordan deres liv mon kommer til at gå." Efter frokosten byder hun indenfor i forstanderboligen, der ligger lige ved siden af spisesalen og opholdsrummet med bordtennisborde, som en del af selve hovedbygningen. Tidligere var Anja Rykind-Eriksen selv en af dem, der boede i elevfløjene og gik til keramik og morgensamling sammen med de andre unge. Hun kom fra det danske mindretal i Sydslesvig, havde en hf-eksamen, en læreruddannelse og et lille barn med sig, da hun begyndte som elev på forårsholdet på Rødding Højskole i 1992, og det var også her, hun mødte sin mand. Men selvom højskolen udadtil ligner sig selv, så oplever hun en afgørende forskel på dem, der er unge i dag, og dengang hun selv var det.

De er ønskebørn, planlagte og tilvalgte. Ikke omsorgssvigtede, men 'flødeskumbørn', som jeg kalder dem. De er søde og skønne, men flere og flere af dem er totalt usikre

Anja Rykind-Eriksen, højskoleforstander

"Ungdommen er selvfølgelig altid en svær overgang mellem barn og voksen, men vi var bedre til at skyde udad, på andre end os selv, hvis noget gik os på. Da jeg var ung i 1980'erne, var det hele enten forældrenes, lærernes eller arbejdsløshedens skyld, hvis vi havde problemer. I dag vender de unge derimod kritikken mod sig selv. De oplever, at alt er deres egen skyld, også de mere alvorlige ting som stress, angst og depressioner. Og der skal heller ikke så meget til at vælte dem. Selv helt almindelige hverdagsting kan få hele deres verden til at ramle sammen. Ting, der hører et almindeligt menneskeliv til. Som for eksempel når en bedsteforælder dør, selvom vedkommende har rundet de 80, og det altså er en helt naturlig ting, at livet så slutter."

Der er selvfølgelig flere årsager til de unges sårbarhed og usikkerhed, siger hun, ”men en af dem handler om, at vi har gjort både barndom og ungdom længere, hvilket blandt andet betyder, at forældrene, og især mor, stadig er en del af bagagen, selvom man er fyldt 19, 20 eller 21 år”. Anja Rykind-Eriksen er 53 år og selv mor til syv børn, så hun taler både som mor, højskoleforstander og repræsentant for en generation og har derfor et kritisk blik på sig selv også, når hun taler om svigt i forhold til at have rustet nutidens unge til livet.

”Da jeg gik her, havde vi travlt med at frigøre os og komme væk fra vores forældre. Men i dag er det anderledes. Det sker ofte, at jeg bliver opsøgt af en pige, som gerne vil tale med mig, og hvor hun så fortæller om sine problemer. Måske helt banalt om, at hun er bange for ikke at få nogle venner på højskolen. Og når vi så har haft en god samtale, så kommer hun igen et par dage efter og siger, at nu har hun talt med sin mor, som mener, det kunne være en rigtig god idé, at vi alle tre mødes til en snak her hos mig. Jeg bliver lige paf hver gang. For ’hallo, mor, du går altså ikke her, det gør din datter, som er en ung kvinde. Over 18 år’. Og hendes problemer er jo inden for det, vi kalder normalområdet. Så hvorfor? Mange af forældrene bryder sig ikke om at høre det, når jeg taler om deres og vores ansvar for den manglende livsduelighed. Og alt er selvfølgelig også gjort af kærlighed til barnet. I den bedste mening. Men når en mor for eksempel siger, at hun blot står ved siden af sit barn, så siger jeg ’nej, du står foran’.”

Et andet eksempel på den misforståede hjælp eller omsorg fra forældrene er, når de tager med deres barn på 19-20 år til introaften på universitetet. Anja Rykind-Eriksen hæver stemmen, og indignationen er svær at overhøre.

”Hvad foregår der? Hvorfor skal forældrene med til det? Det klarede vi altså selv, da jeg var ung. Og en dag sidder den unge jo helt alene på universitetet, er det så ikke bedre at klæde dem på til det?”.

Hun hører også ofte, at børnenes mødre både er med den unge ved lægen eller hos psykologen, ”og selvom jeg jo som mor godt kan forstå, at man vil gøre alt så godt som muligt for sit barn, så er der altså noget, vi som forældre ikke har lært dem. At stå selv”.

Generelt oplever Anja Rykind-Eriksen, at de unge er meget forbundne med deres forældre, og at den nærhed også kan opleves som et ekstra pres på den unge.

”For når mor og far er så gode ved mig og har gjort alt for mig, så bliver de garanteret kede af det, hvis jeg ikke lykkes, hvis jeg er ked af det.”

”De vil så gerne please os. Især pigerne. De vil gerne behage og have anerkendelse. Og mens min generation var den første, der blev valgt aktivt til, så er vores børn jo i endnu højere grad valgt til. Mange i min generation har planlagt, hvornår vi skulle have de her børn, og sørget for at have de rigtige rammer parat til dem, når de blev født, med hus og gode jobs. Så der er altså endnu mere for dem at leve op til, end der var for os. Der skulle knap så meget til at imponere mine forældre, for i min generation var flere af os mønsterbrydere.”

Derfor peger Anja Rykind-Eriksen også på, at det i selve udgangspunktet er sværere for de unge i dag, hvor det opleves, som om de skal gøre det endnu bedre og blive en version 2.0 i forhold til deres forældre. Uden at man som forælder dog lader skinne igennem, at det er den forventning, man har til dem.

”I dag ville de unges største oprør sådan set være at sige, at de ikke vil have en uddannelse, eller at de vil være klejnsmed i stedet for at tage en akademisk uddannelse. Men vi lader som forældre, som om de sandelig må gøre lige, hvad de vil. At de har frit valg på alle hylder, mens vi konstant spørger dem, hvad deres planer for fremtiden er. For de skal jo helst have en plan, være ambitiøse på egne vegne. Vi forsøger dog at camouflere vores forventninger om retning og karriere, selvom de helt klart er der, for vi vil så gerne være gode venner med vores børn og ikke være alt for tydelige omkring, hvad vi synes. For de skal jo selv vælge...”.

”Jeg siger ikke, at vi skal spole tilbage til, da jeg var ung, og så gå i gang med det store oprør mod forældregenerationen. Men jeg siger, at vi i vores generation skal blive bedre til at hjælpe dem med at klare sig selv. Med at have mod på livet.”

Når Anja Rykind-Eriksen skal forklare, hvorfor forældregenerationen har så svært ved at klippe navlestrengen, så peger hun også andre steder hen, som folkeskolen og foreningslivet.

”Nu har jeg haft børn i det danske skolevæsen i 25 år, og hvad der ikke kommer af beskeder om alt muligt, vi skal hjælpe med og inddrages i. Så skal vi læse 20 minutter hver dag med vores barn, så skal vi forholde os til alle læseplanerne og lige bage en kage til julearrangementet. Og vi må meget gerne også lige blive trænere for ungenes fodboldhold eller tage med på næste

træningslejr. Vi bliver som forældre trukket helt med ind på lærerværelset og ind i omklædningsrummet. Så der ligger også en forventning om, at vi hele tiden er på sidelinjen og følger vores barn overalt.”

De unge med ondt i sjælen, der sætter sig i den lille sofa, er ofte dem, der havde det svært allerede i gymnasiet, fortæller Anja Rykind-Eriksen.

”Mange af dem har virkelig slået sig på gymnasiet. Flere har fået lykkepiller, og en del har stadig kontakt til psykolog, når de kommer her. De har haft det svært på grund af karaktærræs, afleveringer, det sociale pres, hvor antal venner og de rigtige kærester opleves som afgørende for ens status og succes. Og især pigerne forsøger at leve op til det hele. De klarer sig lige igennem dagen på gymnasiet, og så finder de helle derhjemme hos mor og far, der skærmer dem. Nogle gange har jeg endda oplevet, at mere alvorlige former for mistrivsel som spiseforstyrrelser er blevet til en lille hemmelighed mellem den unge og forældrene, ’for det behøver du ikke at sige til nogen. Vi skal nok hjælpe dig herhjemme’. På den måde lærer vi dem jo, at det er skamfuldt at have det svært. I stedet for at vi åbent viste dem og talte med dem om, at vi også selv har og har haft problemer, og at vores egen vej gennem livet langtfra har været ene 12-taller eller med det store smil på læben.”

I starten af højskoleopholdet forsøger de unge så at skjule deres usikkerhed, deres angst eller den depression, de har med sig.

”Men her er de jo altså døgnnet rundt, så efter et stykke tid bliver det svært at opretholde den evigt glade facade.”

Der er også en anden grund til, at de begynder at krakelere netop på højskolen, siger Anja Rykind-Eriksen.

”For de har været så vant til at blive målt og vejret, at skulle præstere i forhold til karakterer og eksaminer, og nu står de så her, helt uden de bedømmelseskategorier, de er vant til. Det er meget svært for dem, for ’hvornår er jeg så en god nok elev på Rødding Højskole?’ – de oplever det nærmest, som om de er til eksamen i det at være et menneske.”

Det er selvfølgelig langtfra alle elever på Rødding Højskole, der er udfordret i forhold til livsmod og selvværd. Men stigningen bekymrer Anja Rykind-Eriksen, og det har fået hende og lærerkollegiet til at være endnu mere ærlige, når de for eksempel holder morgensamling og fortæller om deres egen vej til arbejdet på verdens ældste folkehøjskole.

For den har været fyldt med bump, tvivl og alt andet end den lige karrierevej, som mange af de unge tror de skal følge. Hvor et uddannelsessystem med krav om træfsikre valg og hurtig gennemførelse ellers kommer ekstra kul på det forventningspres, de i forvejen oplever.

”Igen er det altså vores generation, der også rent politisk skubber i den her retning, hvor vi gør unge usikre og bange for at ’vælge forkert’ eller ikke være effektive nok.”

Hele øvelsen på højskolen er derfor, ”at de skal lære at slappe af. At få skuldrene ned. Gå med uvasket hår og uden makeup. Så de til sidst kommer dertil, at de kan stå og kigge ud i verden og sige: ’Det skal nok gå’. For langt de fleste sker det heldigvis. Og så sker der samtidig det magiske, at de tør læne sig op ad hinanden.”

Anja Rykind-Eriksen smiler, men bliver kort efter alvorlig igen, for, som hun siger:

”Det er jo altså kun en dråbe af havet, vi ser her på stedet. Når jeg ser på den samlede generation af unge, så er jeg alvorligt bekymret. Jeg kan bare håbe, at de på et tidspunkt bliver lidt mere *loose*, så de kan lære at sige ’pyt’ til hinanden og sig selv.”

Indtil da er der stadig plads i den lille sofa. Hver gang det banker på døren.